

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

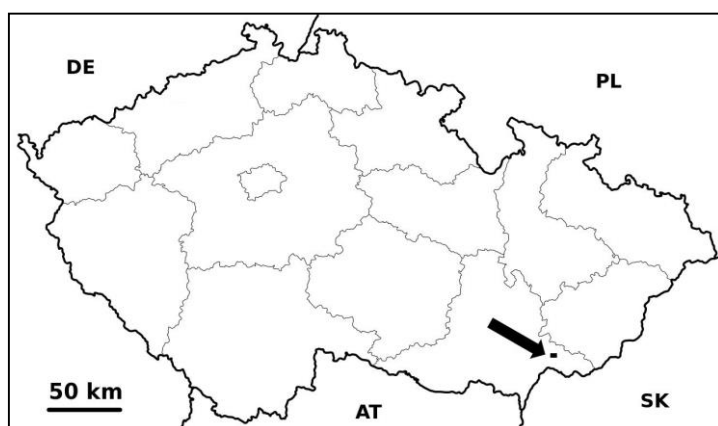
Vhodná příprava půdy snižuje ohrožení porostů ponravami chrousta maďalového

Strnady – 1. února 2016 – Chroust maďalový (*Melolontha hippocastani* Fabr.) působí v posledních desetiletích rozsáhlé škody v lesích, především na jižní Moravě. Z toho důvodu se sem, do oblasti tzv. Moravské Sahary u Bzenec, soustředil výzkum pod vedením profesora Emanuela Kuly z Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně. Cílem šetření bylo odvodit podle početnosti ponrav stupeň atraktivity borových porostů různého stáří ke kladení vajíček samicemi chrousta maďalového; dále vymezit pohyb zimujících ponrav do kořenové vrstvy v závislosti na teplotě půdy a ověřit možnosti omezení škodlivosti ponrav technologickými postupy přípravy stanoviště pro zalesnění.

Výsledky byly dosaženy řešením projektu Grantové služby Lesů ČR, s. p. „Ověření možností obrany lesa před žírem ponrav chrousta maďalového v oblasti Bzenecké doubravy (tzv. Moravské Sahary)“ a v součinnosti s Lesní správou Strážnice. Podrobný článek se závěry z tohoto výzkumu vyšel v recenzovaném časopisu Zprávy lesnického výzkumu, vydávaném Výzkumným ústavem lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. Odkaz na něj je v závěru této zprávy.

Od 90. let minulého století se opakovaně vyskytují škody ponravami na území LS Strážnice s nejvíce ohroženými revíry Vracov, Bzenec, Ratíškovice, Dubňany a Mistřín. Přes lokální výskyt na dotčených územích představuje žír ponrav chrousta maďalového mimořádné riziko nejen pro umělou, ale i přirozenou obnovu porostů, neboť samice kladou rovněž do porostních okrajů, kde se ponravy úspěšně vyvíjejí na jemných kořenech starých stromů a přechází na kořeny tvořícího se mladého podrostu.

Lesní požár z 24. května 2012 zasáhl 162 hektarů lesních porostů a byl příčinou navazujícího předčasného odlesnění (115 ha) převážně borových porostů 1.–10. věkového stupně v revíru Bzenec. Vyhořelé území se ukázalo jako obtížně zalesnitelné, protože ponravy 1. instaru nacházející se ve vysoké populační hustotě (2012) v těchto lesních porostech v době požáru nebyly ohněm ovlivněny. Při jarním zalesňování (2013) se v půdě vyskytovaly již ponravy 2. instaru, které způsobily tak vysoké ztráty na výsadbě, že byla další plánovaná obnova porostů odložena až na podzim 2014.

Poloha požářiště Bzenec (revír Bzenec, LS Strážnice)

Chroust maďalový osidluje lesní komplexy vyznačující se písčitými půdami a příznivým teplým klimatem. Ilustrační foto Lesní ochranná služba VÚLHM.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

V území požářiště byly na podzim 2013 založeny ve třech odděleních výzkumné plochy o rozsahu 0,25–0,5 hektaru s di-ferencovaným způsobem přípravy půdy k zalesnění (kontrola bez zásahu, ošetření herbicidem Roundup, celoplošná příprava půdy s odstraněním pařezů, frézování do hloubky šedesát centimetrů). Na jaře 2014 byla realizována aplikace dusíkatého vápna ($100 \text{ kg} \cdot \text{ha}^{-1}$) se zapravením frézou do svrchního půdního horizontu. Zalesnění výzkumných ploch bylo provedeno na jaře 2014 obalovanou a prostokořennou sadbou (jednoletá borovice lesní) ve střídajících se souběžných řádcích. Na všech 15 dílcích se uskutečnila kontrola ponrav. Následně ve dvou termínech byl v každém dílci a termínu kontroly, minimálně u 150 sazenic zhodnocen zdravotní stav v kategorii: živá bez poškození; usmrčená ponravou; uhynulá z fyziologických příčin; hynoucí.

„Ani do budoucna nelze vyloučit, že po úmyslné těžbě bude nezbytné provést kontrolu přítomnosti ponrav chrousta a řešit jejich eliminaci před zakládáním nového porostu. Z tohoto hlediska byla ideální příležitost ověřit v podmínkách odlesněné plochy požářiště s početným výskytem ponrav různé technologie přípravy půdy, které by nejen v oblasti písků LS Strážnice mohly přispět ke snížení jejich abundance, a tím omezit škody na výsadbě,“ přiblížil smysl projektu profesor Kula.

Forma přípravy stanoviště vycházela z provozních zkušeností a současně sloužila jako ověřování některých nových postupů. Přesto, že se projeví dílčí odchylky v abundanci ponrav na sledovaných 15 výzkumných lokalitách, podle podílu uhynulých sazenic v důsledku žíru ponrav **jako jednoznačně nejúčinnější byla vyhodnocena příprava půdy frézou do hloubky 60 cm, kde došlo k mechanickému ničení ponrav, které se nacházely v době realizace převážně do hloubky 40 cm.** Herbicidem Roundup zničená vegetace zvýšila tlak na kořenový systém vysázených sazenic, nelze však tuto přípravu vyloučit v roce rojení chrousta. Zapravení dusíkatého vápna do svrchního půdního horizontu proti ponravám zůstalo bez účinku.

Je známo, že chroust maďalový osidluje lesní komplexy vyznačující se písčitymi půdami a příznivým teplým klimatem. V České republice graduje v oblasti jižní Moravy (LS Strážnice) a v Polabí (LS Mělník) (Lesy ČR, s. p., Hradec Králové) a LS Lipník (VLS, s. p., Praha).

V území Bzenecké doubravy, zvaném Moravská Sahara, kde nebylo po roce 2003 možné uplatnit obranná opatření proti rojícím se dospělcům chrousta maďalového, narůstají škody ponravami chrousta nejen na výsadbách, ale zasažené jsou ve významném rozsahu také již zajištěné borové kultury. Od r. 2003, tedy za 12 let ve třech cyklech čtyřletého vývoje chrousta, bylo zničeno celkem 195 ha kultur, přičemž následná opakovaná výsadba nebyla často úspěšná. V roce 2013 byla evidována plocha 74,66 ha mladých lesních porostů zničených žírem ponrav.

Vysvětlivky:

Instar: (zool.) dílčí vývojový stupeň larválního stadia hmyzu

Ponrava: larva listorohých brouků

Abundance: početnost

Podrobný článek v recenzovaném časopisu Zprávy lesnického výzkumu je ke stažení na internetových stránkách VÚLHM: <http://www.vulhm.cz/sites/File/ZLV/fulltext/416.pdf>

Kontakt na autora vědeckého článku ve Zprávách lesnického výzkumu:

Prof. Ing. Emanuel Kula, CSc., e-mail: kula@mendelu.cz

Mendelova univerzita v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta, Zemědělská 3, CZ – 613 00 Brno

Kontakt na autora tiskové zprávy:

Marta Čížková, DiS., e-mail: cizkovam@vulhm.cz

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Lesnické informační centrum, Strnady 136, 252 02 Jíloviště